

Gümüşhane, Cumhurbaşkanımızın anlattığı “Şehrin” Neresinde?

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, 20 Eylül 2019 Cuma günü İstanbul Üniversitesi Rektörlük binasında düzenlenen “2. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi”nde konuştu.

Sözlerine,

kongrenin ana teması olan “Şehirlerin Dili Programının” gerçekleştirilmesinde emeği geçen üniversitelerin, Türkiye Belediyeler Birliğinin, Türkiye Dil ve Edebiyat Derneğinin yöneticilerini tebrik ederek başlayan Erdoğan, Avrupa’dan Asya’ya kadar geniş bir coğrafyadan bildirileriyle bu toplantıya katkı sağlayan bilim, edebiyat ve sanat insanlarına şükranlarını sundu.

Şehirlerin

mekanla insanın buluştuğu yerler olduğunu, medeniyetlerin de şehirlerde inşa edildiğini dile getiren Erdoğan, her medeniyetin kendi inanç, ahlak, sanat ve felsefe anlayışı çerçevesinde şehri tanımladığını ve şekillendirdiğini söyledi.

Cumhurbaşkanımız Erdoğan,

bu sebeple şehirlerin içinde yaşayanların kendi şeklini verdiği bir kaba benzetildiğine işaret ederek, şunları kaydetti:

“Tarihe

baktığımızda kimi şehirlerin içinde eğlence için insanların katledildiği arenalarıyla öne çıktığını görüyoruz. Kimi şehirler ‘cadı’ suçlamasıyla insanların yakıldığı meydanlarıyla üne kavuşmuştur. Kimi şehirler ise yüz binlerce canın telef edilerek yükseltildiği devasa yapılarıyla tarihin sayfalarına kaydedilmiştir. Bizim medeniyetimiz ise ‘önce insan’ diyen bir tasavvurun eseri olarak inşa edilmişlerdir. Yahya Kemal’e göre bizim devlet kurma ve askerlik dışında dünya ortalamasının fevkinde olan üç büyük sanatımız vardır. Bunlar mimari, şiir ve musikedir. ‘Hüner bir şehir bünyad etmektir/Reaya kalbin abad etmektir.’ Fatih bu mısralarıyla aslında bizim şehirlerimizin kuruluş amacını da ifade ediyor. Devleti ve şehri yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiğini ifade eden bir medeniyetten söz ediyoruz. Farabi buna ‘Erdemli şehirler’ diyor. Camileriyle, medreseleriyle, kütüphaneleriyle, şifahaneleriyle anılan şehirleri inşa ve imar eden bir ecdadın torunlarıyız biz, biz farklıyız. Bizim öyle dediğim gibi arenalar vesaire. Bunla ilgili olarak da bazı dostlara öyle dedim, ‘Kapalı spor salonuna

arena adını veriyorsunuz. Hiç düşünüyor muyuz bu ismi verirken?’ Ve bunların birçoğunun ismini böyle değiştirdik. Ne demek arena? Roma’yı biz arenalarıyla tanıyoruz,
ama bizim ecdadımız bu tür şeyler inşa etmedi.”

“İSTANBUL

HER ALANDA DÜNYANIN MERKEZİYDİ”

Cumhurbaşkanımız Erdoğan,

“İstanbul, Edirne, Bursa, Konya başta olmak üzere tarihe mal olmuş bütün şehirlerimiz insan merkezli olarak kurulmuştur. Her sokağı, caddesi, hatta her taşı insanı yansıtan bir anlayışla şekillenen şehirlerimiz, sahip olduğumuz zengin kültürün, derin fikriyatın ve bu noktada gerçekten özgün estetik anlayışın bir tezahürüdür. İnsanı tanımanın, anlamanın, iyi insan yetiştirmenin mekandan bağımsız şekilde tahayyül edilmeyeceğini bilen eller bu şehirleri yükseltmiştir.” diye konuştu.

Bu sebeple

Buhara, Semerkand, Tebriz, Kudüs, Medine, Bağdat, Şam, Kurtuba hülasaten medeniyetin tüm şehirlerinin dünyanın her tarafından alimleri, fazilet ve irfan sahibi insanları kendisine çektiğini vurgulayan Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Fatih

Sultan Mehmet Han İstanbul’u fethettiğinde bu şehir 13. yüzyıldaki Latin istilası sebebiyle ağır yara almış durumdaydı. İstanbul’u yeniden ayağa kaldıran ve eşi bulunmaz bir şehir haline getiren yöneticileriyle, mimarlarıyla, kültür ve sanat erbabıyla bizim ecdadımızdır. Daha Amerika keşfedilmemişken, daha Paris’in, Londra’nın esamesi dahi okunmazken İstanbul her alanda dünyanın merkeziydi. Avrupa’da insanlar içlerinde şeytan var diye cayır cayır yakılırken, İstanbul’da bırakınız insanları, güvercinler, kediler, köpekler bile şefkatle bağirlara basılıyordu. Bugün işte böylesine büyük bir hazinenin içinden şehirlerin dilini konuşuyoruz. İşte şurada Süleymaniye, şurada Gülhane Parkı. Buralarda güvercinlikleri görüyoruz. Ecdadımız bunları mimarisinde tasavvur etmiş ve mimarının içerisine onu da yerleştirmiş.”

“ŞEHİRDEN

BİR ŞEYLER ÖĞRENMEYİ TALEP ETTİĞİMİZ TAKDİRDE KENDİMİZİ GELİŞTİRİRİZ”

Erdoğan,

İbn Haldun’un “Coğrafya kaderdir” ifadesini kullanarak,

“İnsana bu hasletleri kazandıran en önemli unsurun da yine yaşadığı coğrafya olduğu bir vakadır.” dedi.

İnsan ve

şehir arasındaki etkileşimin her zaman çift yönlü olduğunu anlatarak, Hacı Bektaş-ı Veli ne diyor, ‘Nagehan ol şara vardım, ol şarı yapılır gördüm. Ben dahi bile yapıldım taşü toprak aresinde’ Evet insanın şehri kurması güzelleştirmesi gibi şehir de içindeki insanı inşa etmiş ve geliştirmiştir.” diye konuştu.

Eşrefoğlu

Rumi’nin “Her şey bir merdiven gibidir, kişi onunla yukarı da çıkabilir aşağı da inebilir” sözünü hatırlatan Erdoğan, şöyle devam etti:

“İşte

bizler de kaderimize uygun bir şekilde bir şehrin içinde doğarız bir şehrin içinde yaşarız orada hayatımız nihayete erer. Şehrin bizi yukarı çıkarması veya aşağı çekmesi bizim tercihlerimize bağlıdır. Bu sebeple şehirlerimizi birer mektebe sakinlerini de o mektebin talebelerine benzetebiliriz. Şehre hakim olmayı değil ondan bir şeyler öğrenmeyi talep ettiğimiz takdirde kendimizi geliştiririz.”

Erdoğan,

İstanbul başta olmak üzere kadim şehirlerinden her birinin ders almasını bilenler için birer okul olduğunu anlatarak, mekan ile insanın en isabetli yerde buluşmasıyla kurulan şehirlerin insanın imar faaliyetlerine de medeniyet teşekkülüne de kolaylık sağladığını söyledi.

“Ümran”

dedikleri yaşanabilir şehirlerin sadece emniyet, barınma ve gıda ihtiyacını karşılayan mekanların çok ötesinde bir ahenge sahip olduğunu anlatan Erdoğan, şunları kaydetti:

“Bu

ahengi, yani şehir ile sosyal hayat, şehir ile tabiat arasındaki uyumu bozduğunuz zaman, o belde ümran olmaktan çıkar. Kurucusu olduğum partinin fikriyatını ve icraatını eğer sembol bir kelime ile ifade etmek gerekirse biz de buna İbn Haldun gibi ‘ümran’ derdik. Böyle başladık. Sorumluluk üstlendiğimiz her yerde hem gönülleri ve zihinleri hem de mekanları ve çevreyi ümran kılmanın gayreti içinde olduk. Bunu yaparken de tabiat ile insan, şehir ile çevre buluşmasını en ideal şekilde sağlamaya çalıştık.”

Cumhurbaşkanımız Erdoğan,

iyi insan yetiştirmek için buna mecbur olduklarını dile getirerek, şehrin de insanın yetiştiği toprağa benzediğini ifade etti.

“KENDİNİ

TANIMAK İSTEYEN KENTİNİ TANIMALI”

“Bunun

için önce kendimizi tanımamız gerekiyor” diyen Erdoğan, “Kendini tanıyan Rabbin de tanır” Hadis-i şerifini hatırlattı.

“Bir

insan kendini nasıl tanıyabilir?” diye soran Erdoğan, şöyle konuştu:

“Kent

kelimesi şehir kelimesi kadar içimizi ısıtmasa da kafiyeyle bir ifadeyle şöyle söyleyebiliriz, ‘Kendini tanımak isteyen kentini tanımalı.’ Şehirlere ruh veren, o şehirlere birlikte anılan insanlardır. Abide şahsiyetlerin diliyle şahsiyetlerin her biri kendi üslubunu geliştirir. ulu zatların gölgesi şehirlerin en güvenli limanlarıdır. Anadolu şehirlerinin tamamında bunu görebilirsiniz. Bugün edep ve erkan üzerine kurulu bir Anadolu irfanından bahsediyorsak Kırşehirli Hacı Bektaş-ı Veli, Ankaralı Hacı Bayram-ı Veli, Kastamonulu Şeyh Şaban-ı Veli büyüklerimiz sayesinde.”

Erdoğan, Bursa’nın

önceden Ulu Cami, Yeşil, Emir Sultan, Emir Buhari ve Somuncu Baba, Edirne’nin Selimiye, Urfa’nın Halilurrahman, Sinop’un Alaattin Camisi, Malatya’nın Ulu Camisi, Diyarbakır’ın da Hazreti Süleyman Camisi olduğunu, buralara ruh veren abide zatların şehirlere damgalarını vurduğunu söyledi.

Ahmet Hamdi

Tanpınar’ın Beş Şehir kitabına anımsatan Erdoğan, yazarın Erzurum, Konya, Bursa, İstanbul ve Ankara’nın yanında diğer şehirleri de yazmış olması durumunda dünya şehir monografileri arasında eşi bulunmayan beş şehir yerine en az 75 şehirlik hazinenin olacağını ifade etti.

Erdoğan,

günümüzde de bilgisi, tecrübesi, mücadelesiyle her şehre farklı bir renk ve ahenk kazandıran şahsiyetlerin mutlaka olduğunu dile getirerek, Moğol saldırılarından bu yana medeniyetin kadim şehirlerinin sürekli saldırı altında kaldığını, büyük bir tahribat gördüğünü vurguladı.

Son bir

asırdır yaşanan sıkıntıların şehirlerin rengini ve ahengini epeyce

soldurduğunu belirten Erdoğan, “Şehirleri çirkinleşmiş, ruhsuzlaşmış, fiziki ve manevi olarak yıkıma uğramış bir medeniyetin öne çıkma ihtimali yoktur. Elimizdeki binlerce yıllık medeniyet mirasının gücü sayesinde bu kayıpları kısa sürede telafi edebileceğimize ben yürekten inanıyorum. Nitekim son yıllarda ülkemizin her yerinde şehircilik alanında çok ciddi bir hassasiyetinin gerçekleştiğini görmekten memnuniyet duyuyorum. Millet bahçelerine bu kadar iddialı girişimizin sebebi buradan kaynaklanıyor. Hep söylüyoruz ya, betonlaşmaya karşı bir çıkış. İşte millet bahçeleri bu betonlaşmaya karşı bir çıkış olduğu gibi bütün ailelerin, çocukların gerçekten yatıp yuvarlanabilecekleri yerler ve onların da bir köşesinde millet kıraathaneleri olsun ki oralarda da gelsinler kitaplarını, derslerini çalışsınlar istiyoruz. Bu bir çıkıştır. İnşallah bundan sonra çok daha büyük bir yükselişe, değişime, ilerlemeye şahit olacağız.” diye konuştu.

“ŞEHİR

KÜLTÜRÜNÜ KORUMUŞ DEVLETLERİN ARASINDA YER ALACAĞIZ”

Cumhurbaşkanımız Erdoğan,

şehirlerin ruhu ve ortak bir şuuru olduğunu en iyi milletin bileceğini ifade ederek, öyle bir şuur olmasaydı Antep’in Gaziantep, Maraş’ın Kahramanmaraş, Urfa’nın

Şanlıurfa olamayacağını, aynı şekilde Samsun, Sivas, Erzurum ve Ankara’nın milli iradenin tecelli ettiği şehirler olarak tarihe geçememiş olacağını anlattı.

Her

yıl Malazgirt’ten İznik’e kadar Anadolu’nun dört bir yanında zafer ve kurtuluş şenlikleri yapılmasının da bununla ilgili olduğunu ifade eden Erdoğan, şunları söyledi:

“Madem

temel sağlam, madem maya sağlam, öyleyse bunun üzerinde çok daha iyisini bu millet inşa edebilir. Şehirlerimize kendimize nasıl bakıyor, ihtimam gösteriyorsa öyle davranmalıyız. Asıl marifetin insanların kalbini, ruhunu, benliğini inşa edecek, onlara huzur verecek şehirler imar etmek olduğunu unutmamalıyız. Bu amaçla bir süredir marka şehirler diyoruz. Yaşanabilir şehirler diyoruz. Dikey mimari değil, yatay mimari diyoruz. Sebebi bu. Göğe değil toprağa yakın olmanın faziletini anlatıyoruz. Yaşanabilir şehirler, marka şehirler mutlaka kuracağız. ‘Bu dikey olursa kurulur.’ diye bir mantık yok. Yatay mimarinin oluşuyla da bunu inşa etmemiz mümkün. Hem medeniyetimizin izlerini koruyacak hem modern dönemin şartlarına uyum sağlayacak hem de küreselleşen dünyada ‘Ben de varım.’ diyebilen şehirler kuracağız. Geleceğin dünyasında şehirlerini yenilerken şehir kültürünü, şuurunu ve ruhunu korumuş devletlerin arasında yer alacağız. Bunun için önce kendi hazinemizi tüm unsurlarıyla keşfedecek, sahiplenecek, hazmedeceğiz.”

Erdoğan,

geçmişle gurur duyanların geleceği için çok daha büyük hedefler belirleyen nesillerin yetişmesi anlamına geldiğini ifade ederek, eldeki imkanları, hedefler doğrultusunda en verimli, en etkin şekilde kullanarak önce ülkeyi 2023 hedeflerine ulaştıracaklarını, ardından 2053 ve 2071 vizyonlarına doğru yürümeye devam edeceklerini aktardı.

Cumhurbaşkanımız Erdoğan,

konuşmasının sonunda Şehirlerin Dili programının düzenlenmesinde emeği geçenleri tebrik ederken, katkı verenlere de teşekkür etti.

KAYNAK: AK PARTİ GENEL MERKEZİ İNTERNET SİTESİ

KAYNAK LİNK:

<https://www.akparti.org.tr/haberler/cumhurbaskanimiz-erdogan-2-uluslararası-sosy>

al-bilimler-kongresi-ne-katildi-20-09-2019-16-09-00/